

Datum: 7.3. 2023.

Broj: 02-06-1021

TI BIH: GRAĐANI NAJVIŠE PRIJAVLJUJU KORUPCIJU U DRŽAVNOJ UPRAVI, VIŠE VJERUJU NEVLADINOM SEKTORU NEGO ZVANIČNIM INSTITUCIJAMA

Banja Luka, 7. mart 2023. godine – Centar za pružanje pravne pomoći Transparency International-a u BiH postupio je tokom prošle godine u 302 predmeta koja se odnose na slučajeve korupcije i kršenja prava građana, što je za 14% više nego 2021. godine, a primljeno je i preko 1560 poziva građana koji su tražili pravnu pomoć ili savjet. Važno je reći da u 37 pokrenutih slučajeva prijavioci spadaju u kategoriju "zviždača", odnosno osoba koje prijavljuju korupciju na radnom mjestu, a najviše ih je iz Federacije BiH koja još nema usvojen zakon o zaštiti prijavilaca korupcije.

Zakon postoji na ostalim nivoima, ali broj prijavilaca koji se obraćaju na adresu TI BiH daleko premašuje broj onih koji dobijaju status zaštićenih prijavioca korupcije od nadležnih institucija, što jasno pokazuje da građani sve manje imaju povjerenje u sistem.

Najveći broj prijava, njih 137, se odnosio na sektor državne uprave, a građani su najviše prijavljivali slučajeve nepostupanja inspekcijskih organa, te neregularnosti u procesima zapošljavanja u javne institucije, ustanove i javna preduzeća, te sve veći broj poništavanja javnih konkursa kako bi se izbjeglo postavljanje najbolje rangiranih kandidata.

Kada je riječ o konkretnim primjerima, nakon djelovanja TI BIH upravni inspektorat je utvrdio da je bivši direktor Instituta za javno zdravstvo Zeljkoviću nezakonito zaposlen na mjesto stručnog savjetnika u Republičkoj upravi civilne zaštite RS kojom rukovodi njegov stranački kolega Milan Novitović. On je ipak izmijenio pravilnik da bi omogućio Zeljkoviću i svom zamjeniku Nenadu Ćuku ostanak na funkciji, a zbog nepoštovanja naloga upravnih inspektora protiv Novitovića prвobitno je pokrenut prekršajni postupak, te potom i krivični postupak od strane nadležnog tužilaštva.

Podsjećamo da je Zeljkoviću prošle godine počelo suđenje zbog nezakonitih nabavki tokom pandemije u slučaju koji je TI BiH prijavio još 2020. godine.

TI BIH je pokrenuo i 22 upravna spora zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama, a tokom 2022. 21 upravni spor riješen je u korist TI BiH. Od važnijih slučajeva svakako je bitno istaći da je TI BIH pred Okružnim sukob u Banjaluci dobio spor protiv Ministarstva saobraćaja RS koje nezakonito krije ugovor o izgradnji auto-puta Banja Luka-Prijedor ali je vlast odlučila ignorisati odluku suda, zbog čega je TI BIH pokrenuo novi upravni spor.

U izbornoj godini TI BiH je Centralnoj izbornoj komisiji podnio 79 prijava zbog kršenja izbornog zakonodavstva od kojih se 17 odnosi na zloupotrebu javnih resursa po novim odredbama koje je nametnuo OHR. Po tim odredbama između ostalog izrečene su sankcije gradonačelniku Laktašu koji je organizova o stranački skup na otvaranju javnih radova kao i gradonačelnika Zenice koji je držao političke govore na javnom događaju.

TI BiH je tokom prošle godine pokrenuo pred nadležnim institucijama 32 predmeta koji se odnose na postojanje sukoba interesa. U jednom od tih slučajeva CIK je oduzeo mandat odborniku u Velikoj Kladuši Aladinu Ćerimoviću koji je po čak četiri osnova bio u sukobu interesa. Takođe, nadležna Komisija utvrdila je da je bivši odbornik u Skupštini opštine Prnjavor Bogoljub Sančanin bio u sukobu interesa jer je istovremeno vodio opštinsku boračku organizaciju koja je iz lokalnog budžeta dobijala preko dozvoljenih 100.000 KM godišnje a još se čekaju odluke u nekoliko sličnih predmeta.

Takođe, Komisija za odlučivanje o sukobu interesa na BiH nivou još nije odlučila po prijavi TI BiH protiv bivšeg člana Predsjedništva BiH Milorada Dodika jer firme u vlasništvu njegove porodice posluju sa državom i primaju značajne podsticaje iz budžeta, što je zakonom zabranjeno. Takođe se čeka i odluka po značajnoj prijavi protiv aktuelnog ministra pravde RS Miloša Bukejlovića koji je prije imenovanja na ovu funkciju obavljao istovremeno čak šest funkcija koje su po više osnova bile nespojive funkcije.

Ipak dok sa jedne strane evidentno kršenje zakona godinama prolazi nekažnjeno, Bukejlović sa nove pozicije ministra pravde RS pokreće izmjene Krivičnog zakonika RS kojim se nastoje učutkati aktivisti, novinari, mediji i organizacije civilnog društva koje na ovakve pojave ukazuju. Zbog toga je TI BiH u saradnji sa organizacijama civilnog društva zatražio povlačenje iz procedure zakona kojim se kriminalizuje kleveta u Republici Srbkoj i uvode drakonske kazne za "povredu ugleda i časti".

TI BiH smatra da, ne samo što bi ove izmjene unazadile slobode i uvele cenzuru, već bi sa ovakvim pravosudnim institucijama koje su podložne političkom uticaju, kriminalizacija klevete samo dodatno dovela do progona i zastrašivanja onih koji ukazuju na korupciju.